Skozi oči mladega tesarja Jožefa

Roman Očetova senca: novozavezna zgodba o sv. Jožefu v sodobni preobleki

Roman poljskega pisatelja Jana Dobraczyńskega z naslovom *Očetova senca* prikazuje mladega očeta, ki se spopada s stalnimi dvomi o tem, ali bo lahko oče sinu, ki ni njegov, in to nalogo izpolnjeval zgledno in z vso ljubeznijo. Bo njegova mlada žena, ki jo nadvse ljubi in spoštuje, zmogla sočasno ljubiti tako sina kot tudi njega, ki mu je usojeno, da bo za »vekomaj ostal senca« pravega Očeta? Bo lahko prenesel, da bo le podrejen mož, ki bo potrpežljivo »čakal na svoj delež v njuni ljubezni«? Sčasoma pa mladenič doume, da si pravzaprav želi sprejeti to vlogo, ki mu je bila namenjena – še več, zdaj »se ji za nobeno ceno ne bi odrekel«. Zadnje poglavje romana se tako konča s pogledom Jožefa na Marijo in Jezusa ter na njuno ljubezen, ob kateri ni več »čutil niti osamljenosti niti ljubosumja. Vedel je, da je njuna ljubezen kakor poln vrč, iz katerega se voda zliva vsenaokrog. Tam, kjer je omočila prst – se je rodilo življenje.«

ŽIVLJENJE V PRELOMNIH ČASIH

Roman o Jožefu, kakor je podnaslovljeno delo, torej pripoveduje novozavezno zgodbo v sodobni preobleki, saj jo slišimo iz povsem nove perspektive – z vidika mladega Jožefa. V prvem delu s podnaslovom *Žena* nam avtor predstavi Jožefa kot poštenega in priljudnega tesarja, godnega za ženitev, ki mora zaradi Herodove sovražnosti do njegovega rodu pobegniti. Vse bolj se namreč širijo prerokbe, da se bo iz Davidove hiše rodil težko pričakovanji mesija.

Medtem Jožef v Nazaretu odpre delavnico, si pridobi ugled, sliši žalostno novico o očetovi smrti, ves čas pa nestrpno pričakuje svojo zaročenko. Novica o njeni nosečnosti ga sprva izjemno užalosti, a se odloči, da Mirjam ne bo prepustil sramoti, temveč bo prevzel vso krivdo nase in poskrbel zanjo; njegovo namero pa le še potrdi preroška roža, ki se mu prikaže. Sedaj pa nastopi nova neprijetnost: Herod namreč od prebivalcev zahteva, naj se popišejo v rodovne knjige v rojstnih mestih, zato se Jožef z nosečo Mirjam odpravi na težavno pot v Betlehem, kjer jima iz strahu vsi odrečejo prenočišče. Naposled se zatečeta v votlino, tam pa Mirjam rodi Jezusa. Na presenečenje obeh pridejo otroka obiskat pastirji, ki so ubogali ukaze božanskega glasu, in prav ti v naslednjih mesecih skrbijo za mlado družinico, ki so jo drugi zapustili.

BO JOŽEF LAHKO PRENESEL, DA BO LE PODREJEN MOŽ, OČETOVA SENCA?

OTROK PRINESE NOVE SKRBI

Tu se konča prvi del romana, v drugem delu s podnaslovom *Sin* pa avtor opisuje Jezusovo otroštvo in odraščanje, ki prav tako ni povsem mirno. Že kmalu po detetovem rojstvu Heroda obiščejo trije kralji z Vzhoda in sprašujejo po božanskem otroku – izpolnile so se namreč njihove prerokbe, tako da jih je sedaj svetleča zvezda vodila semkaj. Kmalu Gašper zasliši angelov glas, ki ga posvari, da hoče Herod otroka ubiti, zato hitro pobegnejo, angel pa Jožefa in Mirjam, ki se želita vrniti nazaj v Nazaret, napoti v Egipt, kjer Jezus odraste v bistrega, vedrega in ubogljivega fanta, ki vselej radovedno poizveduje o mnogočem.

Ker pa v šoli blesti in hitro prekosi celo svoje učitelje, začne Jožef razmišljati o vrnitvi domov v Nazaret, kjer bi lahko otroka šolali višji duhovniki. Toda tudi ti morajo naposled priznati, da jih mladi Jezus v svoji prodornosti prekaša – družina se ob prazniku zato odpravi v Jeruzalem, kjer starši izgubijo svojega sina. Najdejo ga čez nekaj dni, kako se pogovarja s pismouki, ki po Jezusovem mnenju niso dobri učitelji zanj, saj so sicer »modri v besedah, toda ne vidijo življenja. Radi bi razmišljali o nebesih, toda ne opažajo sveta ... « Mirjam in Jožef Jezusa okarata, a jima je odvrne, da je njegovo mesto v hiši Boga Očeta. S tem pa jima da vedeti, da se bo njuna pot sedaj počasi začela razhajati: »Ona je morala iti naprej – on, senca, je moral izginiti.«

PREPLET SVETEGA PISMA S SODOBNOSTJO

Jožef naposled pomirjen sprejme svojo vlogo »Očetove sence«. Avtor nam poskuša s pripovedjo, prikazano s stališča osebe, ki je bila v zgodbi o Jezusovem rojstvu vselej le obrobna, predočiti njegov pogled na vlogo, ki jo je sprejel kljub prvotnim dvomom in negotovosti. Pri tem na njegovi življenjski poti srečamo vse ključne osebe iz Svetega pisma. Ne manjka tudi sodobnih idej, ki jih uteleša prav Jožef: tako med drugim zagovarja enakopravnost žensk v družbi in upoštevanje njihove volje, idealen zakon, ki ga ponazarjata Zaharija in Elizabeta, pa naj bi temeljil na medsebojni ljubezni in spoštovanju. Roman se od klasične svetopisemske verzije razlikuje zlasti po tem, da je dal avtor velik poudarek na opisovanju Jožefovega in Mirjaminega čustvenega doživljanja, s tem pa je želel naslikati realnejšo podobo staršev, ki so za svojega otroka pripravljeni tvegati tudi lastno življenje, in nam ju tako približati.

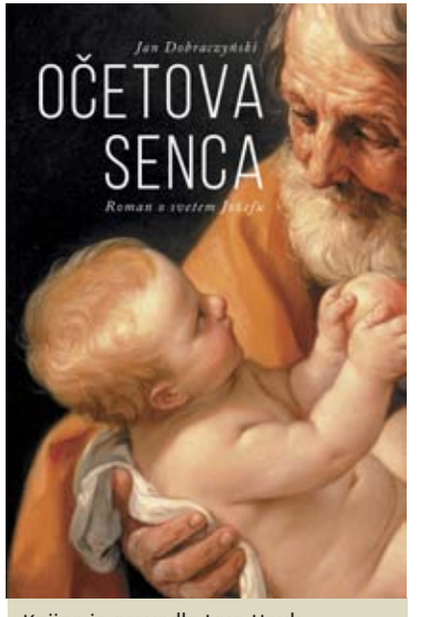

Knjigo je prevedla Lara Unuk.
Naročila po tel: 01/360-28-28

Jan Dobraczyński (1910–1994) je bil poljski pisatelj in publicist, ki je večino svojih romanov osnoval ob življenjepisih svetnikov. Med 2. svetovno vojno je imel pomembno vlogo v poljski vojski in odporniškem gibanju, zato je dosegel čin generala in bil imenovan za Pravičnika med narodi. *Očetova senca* je njegov najuspešnejši roman, ki ga je spisal na podlagi svetopisemskega besedila, apokrifnih spisov in bogate krščanske tradicije. ■

POLONCA ZUPANČIČ